

A balatonszemesi pálos romok turisztikai fejlesztése

2025.

Készítette:

Juvenis Ifjúsági Jogvédő Alapítvány

1. Bevezetés

- A projekt célja
- A tanulmány jelentősége a településfejlesztés és a kulturális örökségvédelem szempontjából

2. Történeti áttekintés

- A kolostor története a 13. századtól
- Régészeti feltárások és tudományos eredmények
- A romterülethez kötődő jelentős személyek és események

3. A jelenlegi helyzet bemutatása

- A rom és környezete (Barátok erdeje, tanösvény, látogatottság)
- A tanösvény és az információs infrastruktúra meglévő elemei
- Jelenlegi turisztikai kihasználtság
- A régészeti munka jelen állása
- Meglévő digitális tartalmak (3D animáció, QR-kód stb.)

4. Turisztikai fejlesztési potenciál

- A pálos örökség, mint turisztikai attrakció
- Vallási turizmus – zarándokút lehetőségek
- Kulturális és ökoturisztikai lehetőségek
- Nemzetközi kapcsolódások (pl. Lengyelországból érkező küldöttségek, Pálos Út)

5. Konkrét fejlesztési irányok és javaslatok

- **Múzeum / Kiállítótér kialakítása** Balatonszemesen
- **A romok részleges rekonstruálása** (alapfalak kiemelése)
- **További attrakciók telepítése:** 3D látvány, interaktív táblák, élő régészet
- **Bóbita-forrás rendbetétele és turisztikai hasznosítása**
- **Túráközpont kialakítása** (erdei pihenő, információs pont, túraútvonal-csomópont)
- **Kilátó létesítése** (Fehér Barát kilátó)
- **Bel- és külterületi túraútvonalak összehangolása**
- **Tematikus programok rendszerszintű szervezése** (Agapé, esti zarándoklat, szentmise stb.)

6. Társadalmi és gazdasági hasznosulás

- A helyi identitás megerősítése
- Esélyegyenlőségi szempontok

- Turisztikai időszak kiterjesztése, új célcsoportok elérése
- Helyi gazdaság élénkítése (szolgáltatások, vendéglátás, szálláshelyek stb.)

7. Partnerségek és együttműködések

- Civil és szakmai partnerek (pl. Balatonszemesi Pálós Örökség Alapítvány, Ordoszi Napsugár Alapítvány, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Magyar Pálós Rend, Nemzeti Park, SEFAG stb.)
- Nemzetközi és hazai turisztikai hálózatokhoz való kapcsolódás

8. Pályázati és finanszírozási lehetőségek

- Hazai források (pl. vallásturisztikai támogatások)
- EU-s projektekhez való illeszkedés
- Fenntartható üzemeltetési modell lehetősége

9. Kommunikációs és látogatómenedzsment stratégia

- Célcsoportok meghatározása
- Online és offline jelenlét
- Oktatási, ismeretterjesztő tartalmak

10. Összegzés és javasolt következő lépések

1. A projekt célja

Balatonszemes település különleges kulturális és történelmi örökséggel rendelkezik, amely egyedülálló lehetőséget biztosít számára a turisztikai és gazdasági fejlődés új irányainak kijelölésére. E kivételes örökség középpontjában a Barátok erdejében található, 13. századi eredetű Mindszent pálos kolostor romjai állnak, amelyek nem csupán régészeti és egyháztörténeti jelentőséggel bírnak, hanem komoly spirituális és identitáserősítő potenciált is hordoznak. A romok feltárása és megőrzése, valamint azok turisztikai célú hasznosítása olyan komplex fejlesztési program kiindulópontja, amely képes hosszú távon megerősíteni a település karakterét, identitását és gazdasági stabilitását.

A projekt átfogó célja

A jelen projekt elsődleges célja, hogy a balatonszemesi pálos örökség – különösen a kolostorromok – köré épülő turisztikai fejlesztésekkel hozzájáruljon a település hosszú távú fenntartható fejlődéséhez. Ezt úgy kívánjuk elérni, hogy egy tematikus, spirituális, történelmi és kulturális értékeket ötvöző **vallási turisztikai desztináció** jön létre, amely a hazai és nemzetközi zárandoklatok részévé válhat, ugyanakkor szélesebb közönség – kirándulók, természetjárók, történelmi érdeklődésű látogatók – számára is vonzó élményeket kínál.

Főbb stratégiai célok

1. A vallási turizmus megerősítése és zárandokút kiépítése

- Cél egy olyan spirituális és lelki elmélyülést biztosító tematikus útvonal létrehozása, amely Balatonszemest felhelyezi a hazai és nemzetközi zárandokutak térképére (kapcsolódva például a „Pálos Út” hálózatához).
- Az egykori kolostor, a Bóbita-forrás, valamint a környező pálos emlékhelyek és templomok integrálása egy regionális vallásturisztikai rendszerbe.

2. Egész évben látogatható turisztikai célpont létrehozása

- A Balaton turizmusa jelenleg szezonális jellegű, főként nyári időszakra koncentrálódik. A kolostorrom és környezete, mint történelmi–spirituális látványosság, képes arra, hogy kiterjessze a látogatási időszakot az év többi hónapjára is.
- Az egész éves programkínálat (pl. Pálos Agapé, zárandoklatok, erdei túrák, vallási rendezvények) és állandó kiállítási helyek kialakítása (múzeum, információs pont) elengedhetetlen e cél eléréséhez.

3. Turisztikai desztináció-fejlesztés

- A projekt célja, hogy Balatonszemes ne csak „átutazó pont” legyen, hanem célállomás. Ehhez szükséges:
 - attrakciók fejlesztése (látogatóbarát romterület, kilátó, tanösvény),
 - élményalapú ismeretterjesztés (3D rekonstrukciók, interaktív kiállítások),
 - a természeti és épített örökség komplex bemutatása.

4. Helyi gazdaság élénkítése, munkahelyteremtés

- A vallási és örökségturisztikai attrakciókhoz kapcsolódó szolgáltatások bővítése (pl. szálláshelyek, vendéglátóhelyek, idegenvezetés, kézműves termékek) helyi vállalkozások bevonásával történhet, ami növeli a foglalkoztatottságot.
- A projekt ösztönzi a fiatalok és családok helyben maradását, illetve új befektetők megjelenését.

5. Szálláshelyek kialakítása és bérbeadása

- A zárandok- és örökségturizmus csak akkor működik hatékonyan, ha legalább alapvető szálláshely-kapacitással is rendelkezik a település. A cél szálláshelyek (pl. erdei zárandokszállás, panziók, turistaházak) fejlesztése, lehetőség szerint fenntartható, környezettudatos megoldásokkal.

6. Településmarketing és Balatonszemes imázsának erősítése

- A fejlesztések részeként szükséges egy tudatos, értékalapú márkázási stratégia kidolgozása, amely a pálos örökséget mint identitáselem közvetíti.
- Balatonszemes egyediségét a középkori vallási múlt és az ahhoz kapcsolódó kulturális értékek határozzák meg, ezzel különbözve a Balaton partjának más településeitől.

7. Infrastrukturális fejlesztések támogatása

- A fejlesztések során elengedhetetlen a közlekedési (pl. utak, parkolók, kerékpáros elérhetőség), információs (táblarendszer, vezetett túraútvonalak), valamint digitális infrastruktúra (pl. QR-kódos rendszerek, mobilapplikációk) korszerűsítése.

8. Esélyegyenlőségi és közösségi célok támogatása

- A projekt mindenki számára hozzáférhetővé kívánja tenni a kulturális és spirituális örökséget. Ez különösen fontos a fogyatékkal élő, idősek, gyermekes családok számára.
- A közösségi programok (szabadtéri szentmisék, agapé, pálos ünnepek) a társadalmi kohéziót is erősítik.

A jelen tanulmány célja

A jelen tanulmány célja, hogy **átfogó és célirányos fejlesztési tervet** készítsen a balatonszemesi Mindszent pálos kolostor romjainak turisztikai és közösségi hasznosításához.

Ennek keretében:

- Rendszerezi és elemzi a meglévő adottságokat és örökségeket,
- Bemutatja a már elindított kezdeményezéseket és korábbi eredményeket,
- Felvázolja a stratégiai fejlesztési irányokat és beavatkozási pontokat,
- Szakmai és társadalmi szempontok alapján javaslatot tesz a fejlesztési lépcsőkre, ütemezésre és partnerségi együttműködésekre,
- Megalapozza a pályázati források elérését és a fenntartható működtetéshez szükséges döntéshozatali folyamatokat.

A tanulmány nemcsak mint dokumentum, hanem mint **cselekvési térkép** kíván szolgálni a következő évek fejlesztési munkálataihoz. Különös figyelmet fordít arra, hogy a tervezett lépések összhangban legyenek a helyi közösség érdekeivel, a nemzeti örökségvédelmi elvekkel, valamint a fenntartható turizmus követelményeivel.

A tanulmány jelentősége a településfejlesztés és a kulturális örökségvédelem szempontjából

A balatonszemesi Mindszent pálos kolostorrom kulturális örökségként nem csupán történelmi emlék, hanem egy élő kapcsolat a település múltjával, amely erőforrássá válhat a jövő építésében. A tanulmány szerepe ezért kettős: egyrészt hozzájárul a kulturális örökség tudatos, tervszerű és fenntartható megőrzéséhez, másrészt megalapozza az erre épülő településfejlesztési és turisztikai stratégiát.

1. Kulturális örökségvédelem – értékmentés és értékközvetítés

A pálos kolostor romjai nemcsak helyi, hanem országos és potenciálisan nemzetközi jelentőségű kulturális értéket képviselnek. A romterület:

- Somogy megye első és eddig egyetlen régészetileg feltárt középkori pálos kolostora,
- egyedülálló leletanyagot és építészeti maradványokat rejt,
- több mint 700 éves múltra tekint vissza,
- a magyar bencés hagyományt követő, kifejezetten hazai alapítású pálos rendhez kötődik, amely európai jelentőségű vallási örökséget ápol.

E tanulmány segít abban, hogy e történeti örökséget ne csupán megőrizzük, hanem élővé tegyük – a közösség, az oktatás, a kultúra és a turizmus szolgálatába állítva. Különösen fontos a régészeti feltárások eredményeinek közérthető és látogatóbarát formában való bemutatása (pl. 3D animáció, tanösvény, kiállítótér), amely a múlt iránti tisztelet mellett a jelenkori tudásátadás eszköze is.

A tanulmány tehát hozzájárul ahhoz, hogy az örökség ne csak múzeumi tárgyként, hanem **élményként és identitásképző elemként** legyen jelen a közösség életében.

2. Településfejlesztési szerep – Balatonszemes jövőjének formálása

A pálos örökség nemcsak múltidéző emlék, hanem stratégiai eszköz is lehet Balatonszemes jövőképeinek megalkotásában. A kolostorhoz kapcsolódó turisztikai, oktatási és közösségi fejlesztések lehetőséget adnak arra, hogy:

- **új funkcióval bővüljön a település kínálata**, amely nem csupán a nyári balatoni szezonra koncentrálódik,
- **erősödjön a helyi identitás és közösségi öntudat**,
- **megjelenjen egy saját arculatú, értékalapú turisztikai pozícionálás**, amely megkülönbözteti a települést a térség más nyaralóhelyeitől,

- **gazdasági élénkítés induljon el a turizmuson keresztül**, amely hosszú távon munkahelyeket teremthet, ösztönözheti a helyi vállalkozásokat, és megnövelheti az önkormányzat saját bevételeit,
- **összekapcsolódjon a kulturális, természeti és spirituális turizmus**, ezzel Balatonszemes integrálódhat a Dunántúl és a Balaton régió vallási és örökségturisztikai hálózataiba.

3. Összekapcsolt hatások – fenntartható fejlődés

A tanulmány által kijelölt fejlesztési irányvonalak hozzájárulnak ahhoz, hogy Balatonszemes ne csupán a nyári turizmusra építkező településként működjön, hanem **négyévszakos, értékalapú, fenntartható desztinációként** erősödjön meg.

Ez a cél nem valósulhat meg átgondolt, komplex fejlesztési terv nélkül. A jelen dokumentum ezért **híd szerepet tölt be a meglévő örökség és a jövő lehetőségei között**: elemzi a múltat, értékeli a jelent, és stratégiát ad a jövő alakításához.

A tanulmány tehát nem csupán adminisztratív eszköz, hanem egy közös gondolkodás kerete, amely mentén a település lakói, vezetői, partnerei és támogatói egységes, fenntartható és értéktudatos jövőképet valósíthatnak meg.

2. Történeti áttekintés

A balatonszemesi Mindszent pálos kolostor története szervesen összefonódik a magyar vallási, kulturális és közösségi múlttal. Ez a történeti örökség nem csupán a település múltját határozza meg, hanem a jelen és jövő számára is lehetőségeket kínál. A kolostorromok feltárása és az elmúlt évtizedekben elvégzett szakmai és közösségi munka megteremtette az alapját egy szélesebb körű, tudatos turisztikai és örökségvédelmi fejlesztésnek.

2.1 A kolostor történelmi háttere

A pálos kolostor történetének kezdetei a 13. század végére tehetők. A település határában, a Barátok erdejének nevezett területen telepedett meg a pálos rend, amely a középkori Magyarország egyetlen magyar alapítású szerzetesrendje. A remeték már a 14. század első évtizedeiben jelen voltak, amint azt két nemesi adománylevél is tanúsítja: Viszi Folmár fia Tamás (1323), illetve Raholcai Jakab fia Tót Lőkös (1325) neve az első írásos emlékek között szerepel. Az erdő és a kolostor környezete már ekkor meghatározó szakrális térként működhetett, amely nemcsak vallási, hanem közösségi és gazdasági szerepet is betöltött.

Az eredeti templomot a 15. század közepén egy jóval nagyobb, gótikus stílusban épült templom váltotta fel. A régészeti feltárások során előkerült templomalapok és faragott kövek tanúsága szerint egy reprezentatív, egyhajós, hálóboltozattal fedett, támpilléres épület állt itt, melyhez északról négyszögletes kolostorudvart ölelő rendház csatlakozott. Az északi szárny alatt egy 7 méter széles, 24 méter hosszú pince is előkerült, amely gazdasági és tárolási célokat is szolgálhatott.

A kolostor mintegy 250 éven keresztül volt aktív, egészen a 16. század közepéig, amikor a török hódítás következtében a pálos szerzetesek elhagyták az épületet. A romos állapotba került épületegyüttes azonban sokáig megmaradt, az 1700-as évek közepén még álltak a falai és tornyai. A rend 1786-os feloszlatását követően a maradványokat elbontották, köveit más építkezésekhez használták fel – például a szőládi templomhoz és a balatonszemesi uradalmi magtárhoz, amely ma országos műemléki védelem alatt áll.

2.2 A kolostor újrafelfedezése és feltárása

A kolostorrom helyét az 1970-es években Reőthy Ferenc és Guzsik Tamás is vizsgálta, de az első, régészetileg igazolt feltárásokra csak 2012-ben került sor, civil kezdeményezés nyomán, az Ordoszi Napsugár Alapítvány és Sebestyén Erzsébet munkájának köszönhetően. A helyi közösség és a Pálos Rend közreműködésével fakeresztet állítottak, padokat és ismertető táblákat helyeztek el – így jött létre az első emlékhely.

A szakszerű régészeti feltárások 2014-ben indultak meg a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Régészettudományi Intézete irányításával. Azóta minden évben sor került újabb feltárásokra, amelyek során a templom, a rendház, a sekrestye, és egyéb szerkezeti elemek maradványai kerültek napvilágra, valamint értékes leletanyag – érmék, kerámiák, építőelemek – is előkerült. A régészeti munka eredményeit 2015-ben időszakos kiállítás mutatta be Balatonszemesen, a műemléki védettség alatt álló barokk magtár épületében. A leletanyag jelenleg Esztergomban, a Pázmány Egyetem oktatási célra használt gyűjteményében található. A cél egy új, helyi kiállítótér létrehozása.

2.3 Az elmúlt évek fejlesztési mérföldkövei

A kolostor feltárását és népszerűsítését célzó kezdeményezések a 2020-as évektől felgyorsultak:

- **2022-ben** létrejött a **Pálos tanösvény**, információs táblákkal és kiépített túraútvonallal. Megvalósult az első **Pálos Agapé** program, mellyel megindult a közösségi rendezvények hagyományteremtő folyamata.
- A település részt vett a **Pálos Települések Országos Találkozóin**, valamint bemutatkozott különböző országos és nemzetközi fórumokon (pl. a Parlamenti

Imacsoport, a Savaria Filmszemle, vagy a lengyel delegáció fogadása a zárándokút előkészítésére).

- **3D animáció** készült a templom feltételezett rekonstrukciójáról, amely QR-kód segítségével elérhető a helyszínen.
- Több terepszemle és szakmai egyeztetés zajlott a SEFAG Zrt.-vel, a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkkal, a Magyar Nemzeti Múzeummal és vallásturisztikai szereplőkkel.
- Elindult a **Nemzetközi Pálos Zárándokút** előkészítése, amelynek Balatonszemes is fontos állomása lehet.

2.4 A kulturális örökség szerepe a jövőben

A történeti múlt és a közelmúltban végzett szakmai munka megalapozta, hogy a kolostorrom ne csupán múzeumi jelentőségű emlékhely maradjon, hanem aktív és élő színtere legyen a közösségi életnek, az ismeretterjesztésnek, a vallási és spirituális elmélyülésnek, valamint a turizmusnak.

A kolostor környezete – az évszázadok óta **„Barátok erdejeként”** ismert tölgyes-gyertyános terület, a közeli forrás, a halastó nyomai, a történelmi túraútvonalak – mind hozzájárulnak ahhoz, hogy itt egy különleges atmoszférájú, **természeti–kulturális szakrális tér** jöheszen létre, amely a modern ember számára is élményt, értéket és nyugalmat nyújt.

A történeti áttekintés egyértelművé teszi, hogy a pálos örökség nem csupán történelmi emlékként fontos, hanem **stratégiai alapként szolgálhat Balatonszemes fejlesztési törekvéseiben.**

3. A jelenlegi helyzet bemutatása

A balatonszemesi Mindszent pálos kolostorrom környezete és örökségi állapota az elmúlt években jelentős fejlődésen ment keresztül. A feltárások, a civil és önkormányzati kezdeményezések, valamint az egyházi és szakmai együttműködések eredményeként a helyszín mára nemcsak egyre jobban ismert kulturális és történelmi helyszín, hanem fokozatosan formálódó turisztikai attrakció is. Ugyanakkor a helyszín fejlesztése még több irányban lehetőséget tartogat.

3.1 A régészeti feltárások és örökségvédelem aktuális állapota

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Régészettudományi Intézete 2014 óta minden évben tanszéki ásatásokat szervezett a kolostor területén. Ezek során:

- előkerültek a templom alapfalai, sekrestye maradványai, gótikus ablakrácsok, boltozatdarabok, kőfaragványok,
- megtalálták az északi szárny alatti 24 méter hosszú pincetér maradványait,
- érmék, kerámiák és egyéb régészeti leletek is előkerültek,
- a romok földrajzi környezete is egyre jobban feltérképezetté vált (pl. kolostortáj, víznyerő helyek, domborzati viszonyok).

A legfrissebb fejlemények közé tartozik a **LiDAR-technológiás térinformatikai felmérés** (Magyar Nemzeti Múzeum, 2023. december), amely a kolostor és környezetének részletes topográfiai és történeti térképét biztosítja, jelentősen segítve a további feltárásokat.

A régészeti szezon évente mindössze két hétre korlátozódik, így a romok az év többi részében rejtve maradnak. Ez kihívást jelent mind a látogatók élményének, mind a fenntartás és bemutathatóság szempontjából.

A leletek jelenleg a Pázmány Péter Katolikus Egyetem esztergomi raktárában található. Helyben csak digitális bemutatási lehetőség van (pl. 3D animáció QR-kóddal).

3.2 A helyszín infrastruktúrája és környezeti adottságai

A kolostorrom a Balatonszemes déli határában elterülő **Barátok erdejében** található, egy 2 kilométer hosszú, részben kiépített tanösvény mentén. Az útvonal gyalogosan járható, és információs táblák mutatják be a pálos rend történetét és a kolostor jelentőségét. A tanösvényt 2022-ben adták át, és hatására a látogatószám megsokszorozódott.

A környezet különösen értékes:

- tölgy-gyertyán erdő borítja a területet,
- természetvédelmi szempontból kiemelt zóna,
- réti sas fészkel a közelben,
- közvetlen szomszédságában található a **Bóbita-forrás**, amely egykor a kolostor gazdasági életéhez is kapcsolódhatott (pl. halastó táplálása).

A kolostor közelében kilátópont található, amelyből teljes balatoni panoráma nyílik – ez a tervezett **„Fehér Barát kilátó”** jövőbeli helyszíne is lehet.

3.3 Digitális és kulturális tartalmak

A romok bemutatását digitális eszközök is segítik:

- **3D animáció** és kisfilm készült a feltárt templom és kolostor rekonstrukciójáról,
- a videó elérhető QR-kóddal az emlékhelynél elhelyezett tábláról és a település hivatalos honlapján,

- filmkészítés is zajlott a kolostor történetéről (*Barátok a barát dűlőben*, Czigóth Sándor alkotása, Savaria Filmszemle díjazottja),
- évente megrendezik a **Pálos Agapét**, mely tudományos és közösségi programokkal hozza közelebb a lakossághoz a pálos örökséget.

3.4 Partnerségek és szakmai kapcsolatok

A projekt az elmúlt években szoros együttműködésekben alapult:

- **Magyar Pálos Rend** – lelki és szellemi háttér, támogatás,
- **Pázmány Péter Katolikus Egyetem** – régészeti szakmunka,
- **Rippl-Rónai Múzeum (Kaposvár)** – leletek kezelése,
- **Magyar Nemzeti Múzeum** – feltárási és vizsgálati támogatás,
- **Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, SEFAG Zrt.** – természetvédelmi és erdészeti együttműködés,
- **Parlamenti Imacsoport, Vallásturisztikai Miniszteri Biztosság, Magyar Turisztikai Ügynökség** – országos stratégiai kapcsolatok.

Ezen szervezetek és személyek rendszeresen részt vettek terepszemléken, kerekasztal-beszélgetéseken, közmeghallgatásokon, valamint vallásturisztikai egyeztetéseken.

3.5 A közösség és lakosság részvétele

A projekt egyik erőssége a helyi közösség bevonása és támogatása:

- a tanösvény és emlékhely kialakítása civil kezdeményezésre indult,
- az évente megrendezett rendezvények (Pálos Agapé, esti zarándoklat, pálos szentmisék) növekvő érdeklődés mellett zajlanak,
- a helyi lakosság rendszeresen részt vesz fórumokon, közmeghallgatásokon,
- a pálos örökség fokozatosan beépült Balatonszemes identitásába, kulturális és oktatási életébe.

A fenti állapotjelentés alapján világosan kirajzolódik, hogy a pálos kolostor öröksége már most is jelentős hatással van a település kulturális életére és turisztikai pozíciójára. Ugyanakkor **a potenciál messze meghaladja a jelenlegi kihasználtságot**, ezért van szükség egy átfogó, lépcsőzetes fejlesztési tervre, amely az értékek védelmét és a lehetőségek hasznosítását egyensúlyban tartja.

4. Turisztikai fejlesztési potenciál

A balatonszemesi Mindszent pálos kolostorrom és annak tágabb környezete egy olyan komplex kulturális–spirituális örökségre épül, amely kivételes lehetőséget biztosít a turizmus hosszú távú fejlesztésére. A romterület kulturális, történelmi, vallási, természeti és tájképi értékei egyaránt hozzájárulnak ahhoz, hogy Balatonszemes ne csupán szezonális fürdővárosként, hanem egész évben látogatható, értékalapú turisztikai desztinációként jelenjen meg a hazai és nemzetközi térképen.

4.1 Vallási turizmus – zarándokútvonalakhoz való kapcsolódás

A 21. században – különösen Közép-Európában – újraéledt a vallási turizmus és a zarándoklatok jelentősége. Ennek egyik fontos iránya a **pálos örökség** mentén kialakított zarándokút-hálózat, mely nem csupán vallási elmélyülést kínál, hanem történelmi, spirituális és természeti élményekben is gazdag útvonalakat.

A „**Pálos Út**” elnevezésű országos kezdeményezés – mely jelenleg már a Pilisben és a Dunakanyarban működik – célja, hogy tematikus útvonalakon kapcsolja össze a pálos emlékhelyeket és kolostorokat, QR-kódos állomásokkal, interaktív vezetőfüzetekkel, valamint a vallásos és nem vallásos látogatók számára egyaránt befogadható tartalmakkal. A projekt fő szlogenje – *„A természetben a Természetfelettil”* – jól érzékelteti azt a holisztikus szemléletet, amely a fizikai túrázás mellett lelki feltöltődést is kínál.

Balatonszemes kiválóan alkalmas arra, hogy **teljes értékű állomása legyen ennek a zarándokút-hálózatnak**, hiszen:

- a kolostorrom már most is látogatható és történetileg dokumentált,
- szakrális jellege hiteles és közösségi támogatottságú,
- a Barátok erdejében húzódó tanösvény és a közeli források a természeti háttérhez is illeszkednek,
- a Pálos Rend, a Vallásturisztikai Miniszteri Biztosság, valamint a lengyelországi Pálos Út hálózat képviselői kifejezték támogatásukat a balatonszemesi csatlakozási szándék iránt,
- a helyszín könnyen megközelíthető közúton, valamint megfelelő kiindulópont lehet a környező középkori templomok és romok irányába (pl. Szólád, Teleki, Rádpusztá).

4.2 Zarándokház és szálláshelyek szükségessége

A zarándokturizmus egyik alapfeltétele a **megfelelő infrastruktúra és szálláskapacitás** biztosítása. Ahhoz, hogy Balatonszemes hivatalos állomása lehessen egy országos vagy nemzetközi zarándokútvonalnak, elengedhetetlen legalább **egy busznyai zarándok** – azaz **minimum 40 fő** – egyidejű elszállásolásának lehetősége.

Ezért a projekt egyik kulcseleme egy **zarándokház kialakítása**, amely:

- szerény, de komfortos szálláslehetőséget biztosítana nagyobb zarándokcsoportok számára,
- egész évben nyitva tartana,
- egyszerűbb zarándokszobák mellett közösségi tereknek (pl. imaszoba, előadótér) is helyet adna,
- összekapcsolódna az információs és látogatóközponttal,
- fenntartható üzemeltetési modellt követne (pl. közösségi önkéntes szolgálat, civil működtetés, alapítványi fenntartás).

A szálláshely-kínálat bővítése emellett lehetőséget adna más célcsoportok (túrázók, természetjárók, történelmi érdeklődők) kiszolgálására is, így nemcsak a zarándoklatokat, hanem az egészséves turizmust is támogatná.

4.3 Nemzetközi kitekintés – a lengyel kapcsolódás jelentősége

A Pálos Rend történelmi jelentősége miatt **Lengyelországban komoly hagyománya van a pálos zarándoklatoknak**. A krakkói Jasna Góra kolostor – a Częstochowai Fekete Madonna kegyhelye – az egyik legnagyobb európai zarándokhely, évente több millió látogatóval. A lengyel Pálos Út-hálózat fejlesztői és a Sziléziai Vajdaság Kulturális Igazgatósága már 2022–2023-ban is delegációt küldött Balatonszemesre, jelezve érdeklődésüket és együttműködési szándékukat.

Ez a kapcsolat kiváló alapot ad arra, hogy:

- Balatonszemes csatlakozzon az **európai pálos útvonalhálózatokhoz**,
- külföldi zarándok- és turistacsoportok érkezzenek,
- közös EU-s pályázatok (pl. Interreg, CERV, Creative Europe) valósuljanak meg a határokon átnyúló vallásturisztikai fejlesztésekre.

Ezáltal a kolostor nemcsak hazai, hanem **nemzetközi spirituális és kulturális desztinációvá** is válhat – egy olyan helyszínné, ahol a közép-európai pálos örökség újra kapcsolódik.

A zarándokturizmus fejlesztése tehát **híd a múlt és jövő között**: összeköti a történelmi gyökereket a modern ember lelki és kulturális igényeivel, miközben kézzelfogható gazdasági és társadalmi hasznot hoz a település számára.

5. Konkrét fejlesztési irányok és javaslatok

A balatonszemesi pálos kolostorrom turisztikai célú hasznosításához szükséges, hogy a meglévő adottságok és kezdeményezések továbbfejlesztése átgondolt, lépcsőzetes, ugyanakkor egymásra épülő rendszer szerint történjen. A jelen alfejezet célja, hogy konkrét, tematikus beavatkozási pontokat határozzon meg, melyek szervesen illeszkednek a korábban megfogalmazott stratégiai célokhoz.

5.1 Zarándokház építése és szálláskapacitás bővítése

A pálos zarándokutakhoz való csatlakozás elengedhetetlen feltétele a legalább 40 fős zarándokcsoport elhelyezésére alkalmas szálláshely kialakítása. Ennek érdekében javasolt egy **új zarándokház építése**, amely:

- **legalább 40 férőhelyes** (többágyas szobák, csoportszállás jelleg),
- **egyszerű, de komfortos** felszereltséggel rendelkezik (fűtés, meleg víz, étkező, közösségi tér),
- alkalmas lelki elmélyülést szolgáló tevékenységekre (pl. kápolna vagy imaszoba, csendes olvasóhely),
- az év minden szakaszában működőképes (téli fűtés, szigetelés, akadálymentesítés),
- modulárisan bővíthető a későbbi igényekhez igazodva.

A zarándokház lehetővé tenné nemcsak a zarándokcsoportok, hanem a turisták, diákcsoportok, természetjárók elszállásolását is, így **a szálláshelykínálat bővítése a teljes turisztikai szezon meghosszabbítását is szolgálja**.

5.2 Új kiállítóhely / múzeum létrehozása

A régészeti leletanyag – jelenleg Esztergomban – visszatelepítése és helyi bemutatása stratégiai fontosságú. Ennek érdekében szükséges:

- egy **önkormányzati tulajdonú kiállítótér** létrehozása vagy átalakítása (pl. meglévő épület új funkcióval való ellátása),

- **állandó kiállítás** kialakítása a pálos örökség leleteiből, valamint azok hiteles másolataiból,
- **interaktív és digitális eszközök** (érintőképernyős terminálok, 3D rekonstrukciók, rövidfilmek) alkalmazása a látogatói élmény növelésére,
- **időszaki programok, tematikus kiállítások, oktatási foglalkozások** szervezése az iskolák és látogatók számára.

5.3 A romterület turisztikai bemutatthatóságának javítása

A jelenleg föld alatt húzódó falak és régészeti objektumok feltárása során lehetőség nyílik arra, hogy azokat jobban láthatóvá és átélhetővé tegyünk. Ennek részei:

- **az alapfalak 40–60 cm magasságban való kiemelése** (rekonstruált peremfalak formájában),
- az épület kontúrjának térbeli kirajzolása (mintha „kiemelkedne a földből”),
- **járható felület és körbejárhatóság biztosítása,**
- **állagmegóvó beavatkozások,** melyek védik az eredeti romokat az időjárástól és látogatói nyomástól,
- **kültéri rendezvények (pl. szentmise, koncertek, élő régészet) megtartására alkalmas tér** kialakítása.

5.4 Bóbita-forrás rendbetétele

A kolostor egykori vízellátását valószínűleg a **Bóbita-forrás** biztosította, amely ma is aktív, de elhanyagolt. A forrás:

- feltételezhetően a középkori gazdasági élet része volt (halastó, ivóvíz, fürdő),
- természeti, kulturális és spirituális érték is egyben.

A javasolt beavatkozások:

- **a forrás eredeti foglálásának feltárása és helyreállítása** (szakhatósági egyeztetések után),
- **látogatói pihenőhely** kialakítása (pad, tábla, árnyékolás),
- **interaktív bemutatás:** forrás mint „az élet forrása” a zárándoklat szimbólumaként is megjelenhet.

5.5 Tanösvény és túrahálózat bővítése

A jelenlegi tanösvény kiváló alap, de több irányban bővíthető:

- **összekapcsolás a közeli középkori templomokkal és romokkal, pl.:**

- Szólád (templom falaiban beépített kolostorkövek),
- Rádpusztá (Árpád-kori templomrom),
- Teleki (Árpád-kori templom),
- **csillagtúra-rendszer** kialakítása, Balatonszemes központi kiindulópontként,
- **csatlakozás a balatoni kerékpáros körtúrához** és a sárga túrajelzés vonalához,
- **interaktív túratérképek és mobilalkalmazás** fejlesztése (pl. QR-kódos jelölések, lelki elmélkedések, történelmi magyarázatok),
- a túraútvonalakhoz **erdei pihenők, esőbeállók, padok, tűzrakóhelyek** telepítése.

5.6 Kilátó létesítése – „Fehér Barát kilátó”

A Barátok erdejének magaslatán elhelyezkedő kilátópont a Balaton teljes víztükrét beláthatóvá teszi. Ez a helyszín ideális lenne egy **esztétikus, fa szerkezetű, tájba illő kilátó** építésére, amely:

- összekapcsolható a pálos tematikával („Fehér Barát kilátó”),
- szimbolikusan utal a középkori templomtoronyra, ahonnan hasonló panoráma tárulhatott fel,
- újabb attrakciót jelentene a természetjáróknak és turistáknak,
- kiválóan fotózható, így vizuálisan is erősíti a település turisztikai marketingjét.

5.7 Közösségi és vallási programok fejlesztése

A programkínálat bővítése segíti az egész éves látogatottság biztosítását. Javasolt elemek:

- **Pálos Agapé** évenkénti megrendezése (előadások, szentmise, filmvetítés, zenei programok),
- **élő régészet** – látványfeltárások, bemutatók a helyszínen,
- **vallási rendezvények** (ünnepi szentmisék, zarándoklatok, közösségi áhítatok),
- **esti zarándoklatok, fáklyás séták, meditációk,**
- **diákcsoportoknak szóló oktatási programok** (történelem, vallástörténet, természetismeret).

Ezek a fejlesztési irányok egymásra épülve, fokozatosan valósíthatók meg – lehetőséget adva ütemezett pályázati részvételre, partnerségek kialakítására és hosszú távú fenntartható működtetésre.

6. Társadalmi és gazdasági hasznosulás

A balatonszemesi pálos kolostorromhoz kapcsolódó örökségvédelmi és turisztikai fejlesztések nem csupán kulturális értéket teremtenek, hanem **jelentős társadalmi és gazdasági hatást is gyakorolnak** a település és a térség életére. A megfelelően tervezett beruházások és programok képesek hosszú távon megerősíteni a közösségi kohéziót, új gazdasági lehetőségeket teremteni, és hozzájárulni a helyi identitás és megtartóerő növekedéséhez.

6.1 Helyi identitás és közösségi öntudat erősítése

A pálos örökség – egyedisége és történelmi jelentősége miatt – erőteljes identitásképző tényező lehet a balatonszemesi közösség számára. A fejlesztések révén:

- **a múlt és a jelen összekapcsolódik**, így megerősödik a településhez való kötődés,
- a közösség **aktív szereplőként** jelenik meg az örökségőrzés és turizmus formálásában,
- erősödik az **önkéntes tevékenység és a civil részvétel** (pl. rendezvényszervezés, tanösvénygondozás, túravezetés),
- a helyi lakosok nemcsak passzív szemlélői, hanem **tulajdonosi érzéssel bíró részesei** lesznek a fejlesztéseknek.

Különös jelentősége van annak, hogy a projektbe **minden korosztály** bevonható – az iskoláskorúaktól kezdve az idősekig –, ezáltal a pálos örökség **generációkat összekötő közös ügyé** válhat.

6.2 Turisztikai időszak kiterjesztése és diverzifikációja

A balatoni turizmus ma túlnyomórészt a nyári hónapokra korlátozódik, elsősorban fürdőzési és szabadidős célú látogatások formájában. A pálos örökség turisztikai célú fejlesztése lehetővé teszi:

- az **egész éves látogatottság** növelését vallási, történelmi és természetjáró csoportok révén,
- **új célcsoportok elérését**, így például:
 - zarándokok,
 - történelmi és vallási tematikájú turisták,
 - természetkedvelők,
 - kulturális érdeklődésű családok és diákcsoportok,
- a település **„második arcának” bemutatását**, amely az értékalapú, elmélyült, szakrális és történelmi turizmushoz kapcsolódik.

Mindez segít Balatonszemes **turisztikai imázsának újrapozicionálásában**: a település nemcsak nyári üdülőhelyként, hanem szellemi, kulturális és spirituális értékeket kínáló célpontként jelenik meg.

6.3 Helyi gazdaság élénkítése

A turisztikai fejlesztések közvetlen és közvetett módon is hozzájárulnak a gazdaság dinamizálásához:

- **Új munkahelyek** jönnek létre az alábbi területeken:
 - szálláshely-üzemeltetés (zarándokház, panziók),
 - vendéglátás,
 - túravezetés, idegenvezetés,
 - kézműves- és helyi termékek gyártása és értékesítése,
 - karbantartás, gondnokság, programszervezés.
- **Helyi vállalkozások** számára megnövekedett keresletet jelent az új turisztikai forgalom.
- **Önkormányzati bevételek** növekedhetnek idegenforgalmi adóból, szolgáltatási díjakból és bérbeadásokból.

Egy ilyen jellegű, tematikus turizmusra épülő fejlődési pálya különösen értékes lehet a **kis- és középvállalkozások** számára, akik így kapcsolódhatnak egy stabil, közösségi alapú gazdasági modellhez.

6.4 Esélyegyenlőség és társadalmi befogadás

A fejlesztés során kiemelt cél a **hozzáférhetőség és befogadás biztosítása minden látogató számára**. Ennek megfelelően:

- az infrastruktúra tervezése során figyelembe kell venni a **fogyatékkal élők** igényeit (pl. akadálymentes szállás, kiállítótér, túraútvonalak),
- **alacsony költségű vagy ingyenes programok** is biztosíthatók a helyi lakosság és a rászorulóknak számára,
- lehetőség nyílik **szociális turizmus** megvalósítására is, például iskolai osztályok, nagycsaládosok vagy hátrányos helyzetű csoportok számára kedvezményes látogatásokkal.

A projekt lehetőséget biztosít arra is, hogy a helyi fiatalok – akár önkéntesként, akár ösztöndíjasként – **bekapcsolódjanak a kulturális örökség megőrzésébe**, és később akár hivatásszerűen is ezen a területen tevékenykedjenek.

6.5 Térségi együttműködések erősödése

A projekt ösztönzi a **térségi szintű partnerségi hálózatok** kialakulását is. A kolostorrom fejlesztése nemcsak Balatonszemes, hanem a környező települések számára is előnyökkel jár:

- túraútvonalak és tematikus programok más településekkel is összekapcsolhatók (pl. Szólád, Rádpuszt, Teleki),
- közös rendezvények, zárándoklatok és marketingkampányok szervezhetők,
- együttműködés alakulhat ki a térségi turisztikai szolgáltatókkal és civil szervezetekkel.

Mindez hozzájárul a térség **koherens és identitásalapú fejlesztéséhez**, és segíti a közös kulturális örökség újraértelmezését és hasznosítását.

A társadalmi és gazdasági hatások tehát messze túlmutatnak a konkrét beruházásokon: **életminőséget, közösséget, stabilitást és jövőképet teremtenek**. Ez az a fenntartható modell, amelyre a balatonszemesi fejlesztési program épülhet.

7. Partnerségek és együttműködések

A balatonszemesi pálos romokhoz kapcsolódó fejlesztések alapelve a **közösségi együttműködés és a hálózati szemlélet**. A projekt sikeres megvalósításához és fenntartható működtetéséhez elengedhetetlen a szereplők közötti szoros partnerség – önkormányzati, egyházi, szakmai, civil és nemzetközi szinten egyaránt. Az eddigi eredmények már most is számos szervezet összehangolt munkáját tükrözik, a jövőbeli célkitűzések pedig további együttműködések bevonását teszik szükségessé.

7.1 Helyi civil szervezetek szerepe

Balatonszemesi Pálos Örökség Alapítvány

A fejlesztések összehangolására és közösségi támogatásának biztosítására 2023-ban megalakult a **Balatonszemesi Pálos Örökség Alapítvány**. Az alapítvány célja:

- a helyi pálos örökség feltárásának, bemutatásának és turisztikai hasznosításának koordinálása,
- a civil, szakmai és önkormányzati szereplők közötti összefogás megvalósítása,
- pályázati források elérése és hatékony felhasználása,
- közösségi programok (Agapé, zárándoklatok, rendezvények) megszervezése,
- ismeretterjesztő, oktatási és kulturális tevékenységek szervezése.

Az alapítvány a projekt kulcsszereplője, mely hitelesen képviseli Balatonszemes értékalapú, örökségtudatos fejlesztési céljait.

Ordoszi Napsugár Alapítvány

A romterület feltárásának és elsődleges szakrális funkcióinak újjáélesztését az **Ordoszi Napsugár Alapítvány** kezdeményezte. Évtizedes elkötelezett munkájuk eredményeként:

- a romhelyen keresztet állítottak és pihenőhelyet alakítottak ki,
- megszervezték az első helyi szentmiséket és közösségi programokat,
- részt vettek a tanösvény fejlesztésében és a pálos értékek népszerűsítésében.

Az alapítvány továbbra is aktív partnere a lelki–vallási programok és az önkéntes közösségi munka terén.

7.2 Egyházi és vallási partnerek

Magyar Pálos Rend

A rend központja és elöljárói szorosan támogatják a balatonszemesi fejlesztéseket, amelyek méltó módon kívánják bemutatni a pálos örökséget. A rend szerepe:

- szakmai és spirituális iránymutatás,
- zarándoklatok szervezésének támogatása,
- történeti dokumentációk biztosítása,
- együttműködés a vallásturisztikai projekteken.

Katolikus egyházmegyei háttér

A projekt során folyamatos az együttműködés a Veszprémi Főegyházmegye, valamint a térségi plébániák között is. Kiemelt cél, hogy a programok szervesen kapcsolódjanak az egyházi év ünnepeihez és a zarándokhagyományokhoz.

7.3 Szakmai, oktatási és örökségvédelmi intézmények

- **Pázmány Péter Katolikus Egyetem Régészettudományi Intézete:** 2014 óta ők végzik a régészeti feltárásokat, kutatásaikra épül a rom bemutatásának tudományos megalapozása.
- **Rippl-Rónai Múzeum (Kaposvár):** koordinálja a leletek feldolgozását és műtárgyvédelmi feladatait.
- **Magyar Nemzeti Múzeum:** 2023-ban a legmodernebb LiDAR-felvételekkel támogatta a régészeti térképezést.
- **Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság:** a Barátok erdeje természetvédelmi szempontból is értékes terület, a fejlesztések egyeztetése folyamatos.

- **SEFAG Erdészeti és Faipari Zrt.:** az erdőgazdálkodási szereplőként közreműködik a tanösvény fenntartásában, infrastruktúrafejlesztésben.

7.4 Önkormányzati és kistérségi partnerek

Balatonszemes Község Önkormányzata aktív támogatója és kezdeményezője a projektnek, mely:

- biztosítja az alapinfrastruktúra fejlesztését (utak, közművek, kiállítóhely),
- a fejlesztési stratégiákba illesztette a pálos örökség turisztikai hasznosítását,
- közösségi fórumokat, partnerségi egyeztetéseket szervez.

A jövőben fontos cél a környező településekkel való **kistérségi együttműködés**, például Szólád, Teleki, Rádpusztá vagy Balatonöszöd irányába, egy közös tematikus örökségturisztikai kínálat kialakítása érdekében.

7.5 Országos és nemzetközi együttműködések

- **Vallásturisztikai Miniszteri Biztosság,**
- **Magyar Turisztikai Ügynökség,**
- **Nemzeti Kulturális Alap** – a turizmusfejlesztési és örökségvédelmi célok országos beágyazottságát biztosítják.
- **Lengyelországi Pálos Útvonal-fejlesztők** – a Jasna Góra központtal rendelkező hálózat képviselői jelezték együttműködési szándékukat, közös pályázatok és programok indulhatnak a jövőben (Interreg, CERV, Erasmus+).

A partnerségi háló célja egy **rugalmas, de stabil működésű fejlesztési ökoszisztéma** kialakítása, ahol minden résztvevő szereplő – az egyéntől az államig – megtalálja saját értékteremtő helyét.

8. Pályázati és finanszírozási lehetőségek

A balatonszemesi pálos romokhoz kapcsolódó fejlesztések összetett, többéves programot igényelnek, amely szakaszosan, prioritások mentén valósítható meg. A cél, hogy a megvalósítás pénzügyi alapjai diverzifikáltak, több forrásból épüljenek fel: hazai és nemzetközi pályázatok, állami támogatások, önkormányzati hozzájárulás, civil források, valamint hosszú távon részleges önfenntartás révén.

8.1 Hazai pályázati lehetőségek

A magyarországi támogatási rendszer számos olyan célzott vagy tematikus pályázatot biztosít, amelyek illeszkednek a pálos örökség fejlesztési céljaihoz:

1. Vallásturisztikai programok támogatása

- **Miniszterelnökség – Vallásturisztikai pályázatok:** olyan beruházásokat finanszíroz, amelyek vallási örökség helyreállítását, bemutatását, illetve a zarándokturizmus fellendítését szolgálják.
- **Templomfelújítási programok, szakrális terek helyreállítása** – pl. pálos romterület bemutathatóvá tétele, szabadtéri liturgikus tér kialakítása.

2. Kulturális és örökségvédelmi források

- **Nemzeti Kulturális Alap (NKA):** múzeumi, kiállítói, helytörténeti és műemléki programok, oktatási és kiadványprojektek,
- **Értéktár Program** – a balatonszemesi pálos rom bekerülhet a megyei értéktárba, majd Hungarikummá válás útjára léphet.

3. Vidékfejlesztési pályázatok

- **Magyar Falu Program** – turisztikai infrastruktúra, tanösvény, közösségi tér kialakítása,
- **LEADER program** – civil szervezetek (pl. Balatonszemesi Pálos Örökség Alapítvány) által benyújtható helyi fejlesztési projektek: kilátó, forrásrekonstrukció, rendezvényszervezés.

4. Turisztikai fejlesztési programok

- **Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ)** tematikus pályázatai – zarándokútvonalak, látogatóközpont, turisztikai attrakciók, élményalapú bemutatás,
- **TOP Plusz program (Terület- és Településfejlesztési Operatív Program)** – turizmusfejlesztés és térségi együttműködés támogatása, infrastruktúrafejlesztés.

8.2 Nemzetközi és EU-s források

A balatonszemesi projekt több szempontból is illeszkedik európai prioritásokhoz: kulturális örökségvédelem, közösségfejlesztés, vallási turizmus, határokon átnyúló együttműködések. Ezek alapján az alábbi programokban való részvétel javasolt:

1. INTERREG – Határon átnyúló együttműködések

- Magyarország–Lengyelország közötti pálos zarándokút hálózat közös fejlesztése,
- közös kulturális rendezvények, kiállítások, oktatási programok,
- partnerség a Jasna Góra kegyhellyel és a lengyel Pálos Út szervezőivel.

2. CERV – Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program

- kulturális örökség, közösségi identitás, vallási tolerancia témákhoz kapcsolódó civil és önkormányzati projektek.

3. Creative Europe

- digitális örökség, 3D rekonstrukciók, kulturális innováció (pl. romterület virtuális bejárása, interaktív túrák).

4. Erasmus+ / ifjúsági és oktatási programok

- pálos örökséghez kapcsolódó iskolai programok, nyári táborok, diákcsera, régészeti nyári egyetem, élő örökség projektek.

5. European Heritage Label / UNESCO regisztráció előkészítése

- a pálos kolostorok európai hálózatba szervezése, dokumentálása és nemzetközi minősítése.

8.3 Önkormányzati és helyi források

Balatonszemes Község Önkormányzata az alábbi formákban járulhat hozzá a fejlesztésekhez:

- ingatlan vagy terület biztosítása (pl. kiállítótér, zarándokház helyszíne),
- közműfejlesztések (út, parkoló, elektromos hálózat),
- kommunikációs és marketingtámogatás,
- közösségi programokhoz helyi keret biztosítása.

8.4 Civil finanszírozás, adományok, közösségi kampányok

A **Balatonszemesi Pálos Örökség Alapítvány** kiemelt szereplő a társadalmi forrásbevonásban. Lehetőségei:

- magánadományok gyűjtése, 1%-os felajánlások,
- közösségi finanszírozási kampányok (pl. „fogadj örökbe egy követ”, „neved a zarándokház falán”),
- vállalati partnerségek (CSR-programok),
- örökbefogadási programok (pl. pad, fa, tanösvény-állomás).

8.5 Fenntartható üzemeltetési modell

A projekt hosszú távú működtetése részben önfenntartóvá válhat a következő elemek kombinálásával:

- **szálláshelyek** bevételei (zarándokház, turistaszoba),
- **belépődíjas vagy adományos kiállítás**, interaktív élménytér,

- **rendezvények bevételei** (pl. kulturális programok, szentmisék, vásárok),
- **turisztikai szolgáltatások** (vezetett túrák, emléktárgyak, kiadványok),
- **önkéntes és közösségi munka** bevonása az alacsony működési költségek fenntartására.

A pályázati lehetőségek széles palettája biztosítja, hogy a projekt **szakaszosan, tematikusan és célzottan** fejleszthető legyen – minden egyes elem logikusan épülhet egymásra, miközben a forrásbevonás sokfélesége biztosítja a rugalmasságot és a megvalósíthatóságot.

9. Kommunikációs és látogatómenedzsment stratégia

A balatonszemesi pálos örökség sikeres turisztikai hasznosításához nem elég az infrastruktúra és a tartalmi elemek fejlesztése – **elengedhetetlen a tudatos kommunikációs stratégia kialakítása és a látogatók jól átgondolt menedzselése**. Az alábbi stratégiai irányok célja, hogy a helyszín ismertsége növekedjen, a látogatói élmény személyre szabható legyen, és a vendégek visszatérő, elkötelezett résztvevőkké váljanak.

9.1 Célcsoportok azonosítása és megszólítása

A látogatók sokfélesége miatt a kommunikációs üzeneteket és a szolgáltatásokat **különböző célcsoportokra szabottan** kell kialakítani:

Célcsoport	Jellemzők, igények	Eszközök
Zarándokok	Spirituális út, lelki elmélyülés, egyszerű szállás	Zarándokház, vezetett áhítat, imaszoba, jelzett útvonalak
Történelem iránt érdeklődők	Helyszín hiteles bemutatása, kiállítás, rekonstrukciók	3D animációk, interaktív táblák, vezetett túrák
Családok	Könnyű túra, élményalapú tanulás, természetközeli programok	Tanösvény, QR-kódos játék, forrásfelfedezés
Diákcsoportok	Oktatási érték, közösségi élmény, rendhagyó tanóra	Ismeretterjesztő foglalkozás, kiadványok, múzeumpedagógia
Idősek, helyiek	Identitás, nosztalgia, csendes élmények	Hagyományőrzés, szakrális programok, közösségi alkalmak
Természetjárók, túrázók	Panoráma, csend, erdei kikapcsolódás	Kilátó, pihenőhelyek, túraútvonalak, nyugalom

9.2 Arculat és vizuális kommunikáció

A pálos örökség megjelenítése során fontos a **letisztult, értékalapú vizuális arculat kialakítása**, amely egységesen jelenik meg minden felületen:

- logó (pl. fehér barát sziluett, rom kontúr, stilizált kereszt),
- színvilág: természetes árnyalatok (zöld, barna, törtfehér),
- mottó: „*A természetben a Természetfeletttel*”, vagy „*Őseink nyomában – a pálos örökség él*”,
- információs táblák egységes dizájnya (tanösvény, QR-kód, irányjelzők),
- offline és online kiadványok megjelenése.

9.3 Digitális jelenlét

A digitális tér ma már elengedhetetlen a turisztikai pozicionáláshoz. Javasolt eszközök:

- **honlap** dedikált aloldallal: balatonszemes.hu/palosromok, amely tartalmaz:
 - a kolostor történetét,
 - látogatói információkat,
 - programnaplót,
 - letölthető tanösvény térképet,
 - szállásfoglalási lehetőséget;
- **Facebook–Instagram oldal**: rendszeres frissítéssel, rendezvények, képek, videók, élő bejelentkezések;
- **3D animáció, virtuális túra**: elérhető QR-kóddal a helyszínen és online is;
- **YouTube-csatorna**: dokumentumfilmek, interjúk, eseményrészletek;
- **Google Térkép / TripAdvisor megjelenés**: értékelések, képek, nyitvatartás, elérhetőség.

9.4 Rendezvénykommunikáció és közösségépítés

A programok önmagukban is kommunikációs eszközök – jól megválasztott nevekkel, rendszerességgel, és értékközvetítéssel:

- **Pálos Agapé** – évente egy hétvégén, előadásokkal, zenével, vallási programokkal,
- **Éjszakai zárándoklat** – fáklyás túra és közösségi meditáció,
- **„Nyitott rom” nap** – régészeti élménynap, élő feltárások, interaktív programok,
- **Iskolai „Örökség hete”** – tanulók bemutatják a rom történetét,
- **Közösségi műhely** – faültetés, forrásgondozás, túraútvonal-jelölés.

9.5 Látogatómenedzsment – élmény és irányítás egyensúlya

A látogatói élmény maximalizálása mellett fontos a terhelés szabályozása és a fenntarthatóság. Ennek eszközei:

- **túraútvonalak szintre bontása:** családi kör, zárandokkör, panoráma kör,
- **időszakos vezetett túrák:** regisztrációhoz kötve, limitált csoportlétszámmal,
- **forgalomirányítás:** térképek, ösvényjelölések, látogatói útvonal-ajánlók,
- **szezonon kívüli programkínálat:** „Télen is nyitva”, adventi séta, tavaszi erdőjárás.

9.6 Oktatási és ismeretterjesztő kommunikáció

A hosszú távú hatás kulcsa az oktatás: **a pálos örökség beépítése a helyi nevelési, pedagógiai és kulturális programokba.**

- **iskolai segédanyagok:** tanároknak szóló modulfüzetek,
- **rövidfilm–kvíz–tanösvény játék:** gamifikált tanulás,
- **pályázatok diákoknak:** rajz, fotó, vers, novella – „Az én kolostorom” témában,
- **rendszeres múzeumpedagógiai foglalkozások:** a majdani kiállítótérben.

A kommunikációs stratégia célja, hogy a balatonszemesi pálos örökség **ismertté, szerethetővé és megélhetővé váljon** – ne csak információként, hanem élményként és közösségi élményként is jelenjen meg a látogatók számára. Az így kialakuló érzelmi kötődés garantálja a visszatérő látogatásokat, az önkéntességet, az adományozást – és mindez megalapozza a fenntartható működést.

10. Összegzés és javasolt következő lépések

A balatonszemesi Mindszent pálos kolostor romjai nemcsak történelmi jelentőségük miatt kiemelkedőek, hanem azért is, mert a helyi közösség és a szakmai partnerek elkötelezett munkájának köszönhetően egy **új, értékalapú fejlődési pálya kiindulópontjává** váltak. A tanulmány célja az volt, hogy ezt az örökséget ne pusztán múzeumi tárgyként, hanem **élő, közösségi, spirituális és gazdasági potenciált hordozó érték**ként mutassa be – és meghatározza azokat a fejlesztési irányokat, amelyek mentén e lehetőségek hosszú távon is kibontakozhatnak.

A tanulmány feltárta:

- a kolostor történelmi és kulturális jelentőségét,

- a jelenlegi állapotot és eddigi eredményeket,
- a vallási turizmushoz és zarándokutakhoz való csatlakozás lehetőségét,
- a turisztikai desztinációként való működés feltételeit,
- a társadalmi és gazdasági hasznosulás sokrétű formáit,
- a partnerségi hálózatok szerepét,
- és a megvalósításhoz szükséges finanszírozási és kommunikációs eszközöket.

A következő években a cél, hogy **ez az örökség ne csak megőrzésre, hanem továbbörökítésre is alkalmas formában jelenjen meg**, és Balatonszemes egy olyan szellemi és turisztikai központtá váljon, amely méltó módon képviseli a pálos rend és a település közös múltját és jövőjét.

Javasolt következő lépések (2025–2026)

1. Fejlesztési koncepció jóváhagyása és kommunikálása

- A tanulmány szakmai és közösségi elfogadása,
- Nyilvános fórumokon való bemutatása (önkormányzat, partnerek, lakosság),
- Rövid és közérthető kivonat készítése a nagyközönség számára.

2. Tervezési és előkészítő szakasz

- Zarándokház koncepcióterv és engedélyezési dokumentáció,
- Kiállítóhely/múzeum funkcionális tervezése,
- Régészeti védelmi terv és romrekonstrukciós koncepció,
- Kilátó és forrás-rehabilitációs műszaki előkészítés.

3. Pályázati anyagok összeállítása és benyújtása

- Hazai és nemzetközi forrásokra való célzott pályázás (MTÜ, Interreg, NKA stb.),
- Pályázatírói és pénzügyi szakértői háttér biztosítása.

4. Partnerségek aktiválása

- Balatonszemesi Pálos Örökség Alapítvány megerősítése (kommunikáció, adománygyűjtés),
- Civil és egyházi szereplők összehangolása,
- Nemzetközi kapcsolatok (lengyel partnertelepülések, Jasna Góra stb.) formális megerősítése.

5. Kommunikációs kampány elindítása

- Weboldal frissítése, új arculat kialakítása,
- Kiadványok, filmanyagok, sajtómegjelenések előkészítése,
- Közösségi média aktivitás fokozása.

6. Kis volumenű fejlesztések elindítása (gyors sikerek)

- Bóbita-forrás rendbetétele,
- Tanösvény bővítése, padok, táblák, QR-kódos pontok telepítése,
- Családi és iskolai programok sűrítése.

A tanulmány tehát **nem lezárása**, hanem **indítása** egy közös útnak: a múlt örökségéből táplálkozó, közösséget építő, fenntartható jövő megteremtésének. Balatonszemes készen áll arra, hogy **a pálos örökség új szellemi központjává váljon** – méltó tisztelettel a múlthoz, és bátor tervekkel a jövő felé.

**Nemzeti
Együttműködési
Alap**

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.